

prima instanță: Judecătoria Botanica, mun. Chișinău
judecătorul: M. Țurcan
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău
judecători: A. Bostan, A. Pahopol, V. Negru

DECIZIE

28 februarie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecător
judecători

Iulia Sîrcu,
Galina Stratulat,
Dumitru Mardari,
Nicolae Craiu,
Dumitru Visternicean,

examinând recursurile declarate de către Direcția Educației Tineret și Sport sect. Botanica și Societatea pe Acțiuni „Termoelectrica”, împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 04 aprilie 2017,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Societatea pe Acțiuni „Termoelectrica” împotriva Direcției Educației Tineret și Sport sect. Botanica cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și compensarea cheltuielilor de judecată,

C O N S T A T Ă :

La 06 mai 2016, Societatea pe Acțiuni „Termoelectrica” (în continuare SA „Termoelectrica”) a depus cerere de chemare în judecată împotriva Direcției Educației Tineret și Sport sect. Botanica (în continuare DETS sect. Botanica) cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea cererii de chemare în judecată reclamanta a indicat, că la 02 februarie 2009 a încheiat contractul de livrare a energiei termice în apă caldă nr. 344 cu DETS sect. Botanica. Conform prevederilor contractuale -pct.4.4., pârâta s-a obligat să achite lunar plata pentru energia termică consumată prin dispozițiile de plată conform tarifelor stabilite.

Invocă reclamanta că din cauza neonorării obligațiilor contractuale DETS sect. Botanica a acumulat datoria în sumă de 12 826 456,50 lei pentru perioada de mai 2015-ianuarie 2016, fapt confirmat prin informația despre calcularea și achitarea serviciilor locativ-comunale respective.

Menționează că pentru întârzierea plăților, conform art.619 CC al RM s-a calculat dobânda de întârziere în sumă de 1 393 097,38 lei pentru perioada 18 iunie 2015-22 martie 2016.

A afirmat că prin reclamația/șomația din 04 aprilie 2016 cu nr. 79/1910 a solicitat de la DETS sect. Botanica stingerea datoriei la plata pentru serviciul prestat, care a rămas fără efect.

Cere SA „Termoelectrica”, încasarea de la DETS sect. Botanica sumei de 12 826 456,50 lei cu titlu datorie pentru serviciul prestat energia termică și dobânzii de întârziere în sumă de 1 393 097,38 lei.

La 07 iulie 2016 SA „Termoelectrica” printr-o cerere de concretizare a indicat, că pârâta a achitat parțial facturile pentru perioada mai-noiembrie 2015.

Solicită încasarea din contul DETS sect. Botanica a datoriei formate în perioada decembrie 2015-mai 2016 în sumă de 10 876 954,78 lei și dobânzii de întârziere în sumă de 589 029,63 lei calculată pentru perioada 01 februarie 2016-06 iunie 2016.

Prin hotărârea Judecătorei Botanica, mun. Chișinău din 18 octombrie 2016 a fost admisă parțial cererea de chemare în judecată înaintată de SA „Termoelectrica”.

A fost încasată din contul DETS sect. Botanica, mun. Chișinău în beneficiul SA „Termoelectrica” suma de 3 875 370,81 lei cu titlu de datorie pentru energia termică livrată în perioada decembrie 2015-mai 2016, suma de 589 029,63 lei cu titlu de dobânda de întârziere și suma de 50 000 lei cu titlu de taxă de stat, iar în total suma de 4 541 400,44 lei. În rest cererea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 01 noiembrie 2016 DETS sect. Botanica a contestat-o cu apel, solicitând admiterea acestuia, casarea parțială a hotărârii Judecătorei Botanica, mun. Chișinău din 18 octombrie 2016, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii SA „Termoelectrica” în partea încasării dobânzii de întârziere și a plății taxei de stat.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 04 aprilie 2017 a fost admisă cererea de apel declarată de DETS sect. Botanica.

A fost casată parțial hotărârea Judecătorei Botanica, mun. Chișinău din 18 octombrie 2016 și emisă o nouă hotărâre prin care a fost respinsă ca fiind neîntemeiat capătul de cerere înaintat de SA „Termoelectrica” împotriva DETS

sect. Botanica cu privire la încasarea dobânzii de întârziere. În rest hotărârea primei instanțe a fost menținută.

La 15 august 2017, DETS sect. Botanica a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 04 aprilie 2017, solicitând admiterea recursului, casarea parțială a deciziei instanței de apel în partea încasării a taxei de stat în sumă de 50 000 lei. (f.d.169-173)

Totodată DETS sect. Botanica a întemeiat prezentul recurs în baza art. 432 alin. (2) lit. c) CPC.

În susținerea recursului a indicat că, DETS sect. Botanica este organizația bugetară, finanțată de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, prin Direcția Generală Finanțare a Consiliului municipal Chișinău. Datoriile și cheltuielile curente, Direcția în calitate de consumator are posibilitatea să le achite după transferul mijloacelor financiare dispuse de către Consiliului municipal Chișinău.

Menționează că prin răspunsul nr. 06/2-17 din 12 februarie 2016, Ministerul Finanțelor a informat organele administrației publice locale, că până la adoptarea Legii bugetare de stat pe anul 2016 și restabilirea relațiilor cu donatori externi, Ministerul va finanța doar cele mai necesare cheltuieli pentru asigurarea funcționalității instituțiilor bugetare.

Consideră, că DETS sect. Botanica nu poartă răspundere pentru datoriile formate față de SA „Termoelectrica”, ori mijloace financiare în scopul stingerii acestor datorii nu au fost alocate.

Ulterior, SA „Termoelectrica” invocând dezacordul cu decizia adoptată, la 15 septembrie 2017 a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 04 aprilie 2017, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii Judecătoriai Botanica, mun. Chișinău din 18 octombrie 2016.

Pledând pentru admiterea recursului în sensul declarat, societatea a indicat că nu este de acord parțial cu decizia instanței de apel, deoarece o consideră neîntemeiată, ilegală având la bază o examinare superficială și neobiectivă a circumstanțelor cauzei.

Menționează că Direcția nu a prezentat dovadă, că nu a executat obligația de plată din cauza unei forțe majore.

Consideră că, instanța de apel a apreciat probele în mod arbitrar, și anume a dat apreciere declarațiilor date de către DETS sect. Botanica în calitate de mijloc de probă și nu au fost administrate probe pertinente și veridice în susținerea poziției procesuale invocate.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

După cum denotă din actele cauzei, copia deciziei instanței de apel din 04 aprilie 2017, a fost expediată pentru cunoștință participanților la proces la 13 iulie 2017, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire cu nr. 11676 (f.d.165), însă careva date privind recepționarea acesteia de către destinatari, materialele cauzei nu conțin.

Astfel, instanța de recurs consideră că recurenții DETS sect. Botanica și SA „Termoelectrica”, s-au conformat prevederilor legale și au declarat recursurile împotriva deciziei instanței de apel, în termen.

Prin referința din 12 ianuarie 2018, SA „Termoelectrica” a solicitat respingerea recursului depus de DETS sect. Botanica ca fiind neîntemeiat.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 24 ianuarie 2018, recursurile declarate de DETS sect. Botanica și SA „Termoelectrica” au fost considerate admisibile. (f.d. 148)

În conformitate cu art. 441 CPC, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) CPC, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Examinând motivele invocate în cererile de recurs în raport cu materialele cauzei și referința prezentată, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursurile neîntemeiate, care urmează a fi respinse din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) CPC, „judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi”.

Studiind cererile de recurs în raport cu actele judecătorești contestate, Colegiul reține că recurenții formulează critici doar în raport cu pretențiile privind încasarea dobânzii de întârziere și a plății taxei de stat. Prin urmare, instanța de recurs va examina legalitatea actelor judecătorești contestate doar în partea pretențiilor menționate.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) CPC, „Instanța, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs”.

După cum denotă actele cauzei, SA „Termoelectrica” la 06 mai 2015 a înaintat cererea de chemare în judecată cu ulterioară concretizare a cerințelor împotriva DETS sect. Botanica prin care a solicitat încasarea datoriei formate pentru serviciile locativ-comunale în perioada decembrie 2015-mai 2016 în sumă de 10 876 954,78 lei și dobânzii de întârziere în sumă de 589 029,63 lei calculată pentru perioada 01 februarie 2016-06 iunie 2016. (f.d.9-11, 79)

Fiind investită cu examinarea prezentei cauze, prima instanță prin hotărârea din 18 octombrie 2016 a admis parțial cererea de chemare în judecată înaintată de SA „Termoelectrica”. A încasat de la DETS sect. Botanica, mun. Chișinău în beneficiul SA „Termoelectrica” suma de 3 875 370,81 lei cu titlu de datorie pentru energia termică livrată în perioada decembrie 2015-mai 2016, suma de 589 029,63 lei cu titlu de dobânda de întârziere și suma de 50 000 lei cu titlu de taxă de stat. În rest cererea a respins ca neîntemeiată. (f.d. 115-116)

În susținerea soluției date instanța de fond a reținut dispozițiile art. art. 512 alin. (1), 514 și art. art. 602 alin. (1) , 619 ale Codului civil, art. 94 alin. (1) CPC.

În acest context, instanța de fond a subliniat că DETS sect. Botanica, mun. Chișinău nu și-a onorat pe deplin obligațiunea față de SA „Termoelectrica” privind achitarea datoriei, achitând doar o parte din aceasta, și potrivit calculului dobânda de întârziere pentru perioada 01 februarie 2016-06 iunie 2016 constituie în sumă de 589 029,63 lei.

Judecând apelul, Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 04 aprilie 2016 a admis apelul declarat de DETS sect. Botanica, a casat parțial hotărârea Judecătorei Botanica, mun. Chișinău din 18 octombrie 2016 și a emis o nouă hotărâre prin care a respins ca fiind neîntemeiat capătul de cerere înaintat de SA „Termoelectrica” împotriva DETS sect. Botanica cu privire la încasarea dobânzii de întârziere. În rest hotărârea primei instanțe a fost menținută.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră soluția instanței de apel corectă din urmărirea considerente.

Conform art. 619 alin. (1) și alin. (2) Cod Civil, „Obligațiilor pecuniare li se aplică dobânzi pe perioada întârzierii. Dobânda de întârziere reprezintă 5% peste rata dobânzii prevăzută la art. 585 Cod Civil dacă legea sau contractul nu prevede altfel. Este admisă proba unui prejudiciu mai redus. În cazul actelor juridice la care nu participă consumatorul, dobânda este de 9% peste rata

dobânzii prevăzută la art. 585 Cod Civil dacă legea sau contractul nu prevede altfel. Nu este admisă proba unui prejudiciu mai redus”.

Conform art. 513 alin. (1) Cod Civil, „Debitorul și creditorul trebuie să se comporte cu bună-credință și diligență la momentul nașterii, pe durata existenței, la momentul executării și stingerii obligației”.

Conform art. 572 alin. (2) Cod Civil, „Obligația trebuie executată în modul corespunzător, cu bună-credință, la locul și în momentul stabilit”. Având în vedere normele legale enunțate, Colegiul reține că buna-credință este regula care presupune că părțile contractante trebuie să-și execute obligațiile asumate astfel încât efectele contractului să corespundă, în cel mai înalt grad, voinței lor reale, să manifeste o activitate onestă, loială și de totală încredere reciprocă pe întreaga perioadă de existență a obligației, inclusiv și la momentul executării. Conform art. 514 Cod civil, obligațiile se nasc din contract, fapt ilicit (delict) și din orice alt act sau fapt susceptibil de a le produce în condițiile legii.

Conform art. 585 Cod civil, în cazul în care, conform legii sau contractului, obligația este purtătoare de dobândă, se plătește o dobândă egală cu rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei dacă legea sau contractul nu prevede o altă rată.

Conform art. 602 alin. (1), (2) Cod civil, în cazul în care nu execută obligația, debitorul este ținut să-l despăgubească pe creditor pentru prejudiciul cauzat astfel dacă nu dovedește că neexecutarea obligației nu-i este imputabilă. Neexecutarea include orice încălcare a obligațiilor, inclusiv executarea necorespunzătoare sau tardivă.

I-ar conform art.617 alin.(5) Cod civil debitorul nu este în întârziere atâta timp cât prestația nu a avut loc din cauza unor împrejurări neimputabile debitorului.

Colegiul civil menționează că dobânda de întârziere este plata pe care debitorul o datorează creditorului pentru folosirea surselor financiare a celui din urmă, ca urmare a întârzierii executării unei obligații pecuniare.

La caz, Colegiul precizează că în temeiul contractului nr. 344 din 02 februarie 2009, SA „Termocom” (succesor - SA „Termoelectrica”) s-a obligat să livreze energie termică, iar DETS sect. Botanica s-a obligat să achite prețul (conform tarifului) pentru energia termică consumată. Din facturile anexate la materialele cauzei precum și din descifrările calculului dobânzilor de întârziere (f.d. 81-95), rezultă că Direcția Educație Tineret și Sport sect. Botanica pentru perioada decembrie 2015-mai 2016, a acumulat o datorie în sumă de 10 876 594,74 lei față de SA „Termoelectrica”.

Colegiul reține, că actele cauzei confirmă situația că neexecutarea obligației de plată de către DETS sect. Botanica este condiționată de faptul că

mijloacele financiare bugetare a municipiului Chișinău nu au fost transferate pe conturile Direcției, care este o instituție bugetară și de fapt DETS sect. Botanica putea și își execută obligațiile contractuale față de SA „Termoelectrica” în dependență de transferarea surselor financiare pe conturile sale.

În asemenea circumstanțe, Colegiul ajunge la concluzia că instanța de apel corect a constatat că neexecutarea obligațiilor contractuale de către DETS sect. Botanica nu-i este imputabilă ei și corect a respins pretențiile formulate de SA „Termoelectrica” cu privire la încasare dobânzii de întârziere în mărime de 589 029,63 lei.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată, că actele de dispoziție a instanțelor de judecată, trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clară, înțeleasă de părțile implicate în proces, și să răspundă în mod expres la toate cererile și obiecțiile formulate de apelant și intimat (Principiul nr. 6 al Recomandării nr. R (84) 5 privind principiile de procedură civilă menite pentru ameliorarea justiției adoptată de Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei la 28 februarie 1984).

Prin prisma acestor prevederi legale, instanța de recurs apreciază ca fiind justă constatarea instanței de apel precum că urmează a fi respins ca fiind neîntemeiat capătul de cerere înaintat de SA „Termoelectrica” privind încasarea dobânzii de întârziere calculată pentru perioada 01 februarie 2016 - 06 iunie 2016.

În această ordine de idei, Colegiul civil ajunge la concluzia că recursul declarat de SA „Termoelectrica” este neîntemeiat și urmează a fi respins.

Referitor la recursul declarat de DETS sect. Botanica, Colegiul reține prevederile art. 94 CPC, potrivit căruia instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pârâtului – proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului.

La caz, s-a constatat că recurentul SA „Termoelectrica” a suportat cheltuieli pentru achitarea taxei de stat în sumă de 50 000,00 lei la depunerea cererii de chemare în judecată.

În legătură că acțiunea a fost admisă parțial, și cheltuielile privind taxa de stat urmează să fie recuperate parțial în limita pretențiilor admise în sumă de 50 000,00 lei pentru prima instanță.

În acest context, Colegiul constată că pretențiile invocate de DETS sect. Botanica în recurs condiționează respingerea acestuia.

În circumstanțele de fapt și de drept menționate și având în vedere faptul că, instanța de apel a aplicat corect normele de drept material și procedural cu verificarea și aprecierea probelor administrate în conformitate cu art. 130 Codul de

procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursurile depuse de SA „Termoelectrica” și DETS sect. Botanica sunt neîntemeiate și care urmează a fi respinse cu menținerea deciziei Curții de Apel Chișinău din 04 aprilie 2017.

În baza celor expuse, în conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a), Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE:

Se resping recursurile declarate de Direcția Educației Tineret și Sport sect. Botanica și Societatea pe Acțiuni „Termoelectrica”.

Se menține decizia Curții de Apel Chișinău din 04 aprilie 2017 emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Societatea pe Acțiuni „Termoelectrica” împotriva Direcției Educației Tineret și Sport sect. Botanica cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și compensarea cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței,
judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecători

Galina Stratulat

Dumitru Mardari

Nicolae Craiu

Dumitru Visternicean